HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נקעין. גבגדים קטנין שאין מחממים מותר ליתן עליהן: **נמעת.** לגד שקורין פלנטר"ש בלע"ז: **גמדא.** קשה כמו גמוד מקמני (פסחים דף קיא.) דכר שהוא כוון ונעשה קשה: **דגרא.** מקום: **שריא.** ליתיה בשאילו שאינו מחמם: **ערדילין.** לחיתי בתמוז' הגהות הגהות שרגילין לנעוץ בהן ומושים עליהם עור של תיסים מעובדין תחת קרקעיתן וכנגד העקב של רגל יש עושין לותן של נמר וקורין לותן (ג) נמטי: **אין נפח משוח בלאיים.** דקטין הן: **צרורי דפשיטי אין נפח משוח בלאיים.** דגד כלאים שצרורין בו מעות מותר לתתן בחיקו שהמעות מקטין לותו ואינו מחמם: **דבורי.** שצורר בהם זרעיים: **יש נפח משוח בלאיים.** ומשוח לתתן בתוך חיקו: **לשור נעלו.** ביו"ט: **ומותר לטלטלו.** לכלי הוא: **מעשה שהיה.** בפסכת שבת פרק במה מצה יוצאין (דף ס.): **בסיכי.** יתדות קטנות של עץ. ו"ל תופר שתי תפירות בתמצעו ושתים בראשו ושתים בעקבו: **גילף בגיר.** גיר מין קרקע המשחיר. גילף כל דבר הגלוש ונעשה עב קרוי גילף מטוש"ם בלע"ז: **נלחלחו.** להחליקו כדמפרש לקמיה שבמקומו היו הופכים מקום בשר מבחוץ ומקום שער מבפנים ודרך מקום בשר להיות בו מרטיט וקליפות קליפות: **נלחליה דר' יהודה בשרא נפחא.** לפניס הלכך ס"ל לנלחלחו: **והלכתא הכי הוי.** ותפילין אין נותנין בהן ביו"ט כדאמר בעירובין (דף נו.) יגאו שבתות וימים טובים שהן עומדן לותן: **כל שלותים בו נחוש.** שהוא מתוקן כל צרכו: **משלחין לותו ביום טוב.** להאי ביום טוב דקתני מתני' לאו מלותין דבמריט ולאתויי תפילין אתא דאי נמי מנח להו ביו"ט ליכא לאיסורא. ומיהו סגדל המסומר לא דלא ליתא לדמתא מדאורייתא דר' יהודה אוסר (לטלטלו שליחי מבעיא) במנעל לבן כמנהג מקומו מפני שצריך ביצת (הגיד) [הגיר], ור' [יוסי] אוסר במנעל שחור כמנהג מקומו שהיו מצחצחין אותן. באתריה דר' יוסי (ג) בדבשרא ומקום השיער ואין צריך אלא צחצוח בלבד. ובאתריה דר' יהודה בדבשרא וצריך ביצת (הגיד) [הגיר] ללבונו. ירושלמי תני אין מפרקין את המנעל מן (האימום) [האימום] ביו"ט, אבל מפרקין בחולו של מועד. מהו להעמיד חלב, אם אתה אומר [כן] אף הוא חולב ומעמיד מיו"ט לחול. תני ר' חלפתא בן שאול תכשיטין אסור לשלחן [וכר'], עד כדון תכשיטין של זהב ואפילו תכשיטין של כסף. (ג) א"ר חזקיה טליין רקיקין הוון מתרבין בדרתיה דרבי ירמיה, אתא שאיל לר' זעירא, א"ל לא תיאסר ולא תשתרי. **זה הכלל כל שנאותין משלחין אותו ביו"ט.** רב ששת שרא להו לרבנן לשדודי להדדי תפלין ביו"ט, ואמר כך פירוש המשנה, כל שנאותין בו בחול, משלחין אותו ביו"ט. אמר **אביי היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה וחמה מניח ידו עליהן עד** שמגיע **לביתו.** היה יושב (במדרש) [בבית המדרש] ותפלין בראשו וקידש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו. מיתיבי היה בא בדרך ותפילין בראשו וקדש עליו [היום] מניח ידו עליהן עד שמגיע (לביתו) [לביתו] הסמוך לחומה, היה יושב (במדרש) [בבית המדרש] ותפלין בראשו וקידש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לבית הסמוך לבית המדרש. ופרקינן לא קשיא הא דתני עד שמגיע לבית הסמוך לחומה ולבית הסמוך לבית המדרש, מקום ששמתמרין מחמת גבני, וכ"ש מפני כלבים. והא דאמר אביי עד שמגיע לביתו, בשאין שם בית סמוך (לביתו) [לבית המדרש], אלא מקום שהוא בית שימור מפני הכלבים, אבל מפני הגנבים לא, מהו דתימא גנבי גופייהו לא מזלזלי בתפילי ניחים לשם, קמ"ל דלא. **הדרן עלך ביצה שנולדה ביום טוב**

אלא בקשין. מסתע' הכא דבדבר קטן אין בו משום כלאים וכן מסתע' ביומא (דף סט. ושם) דקתמר שהכהנים היו מקפלים בגדיהם תחת לשמיהם ופריך הא קא מתהנו מכלאים וכו' ומכלל דסבוגיא מיהא קתני דבדבר קטן אין בו משום כלאים וכן דקטן הן ותימה לתמר בערכין (דף ג:) הכל מחייבין בציצית כהניס לוים וישראלים ופריך פסיטא משום הכי הוא דקתני הכי יהיו פטורים ומשני מהו דתימא הואיל וכתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך תימא כל שיעטו בלא תלבש שעטנז ישנו בכלל גדילים תעשה לך ומהי כהני הואיל ומשתרו כלאים לגבייהו תימא לא לחייבו בציצית קמ"ל דכהניס מחייבין והשתא תימה מאי קתמר הואיל ומשתרו כלאים לגבייהו דשמאי בגדיהם שהיו קטן לכ"ע דדוקא להציע מתמיהים דהואיל דברכים ליכא בלא מיסור דרבנן להציע נקטין לה גזור א ומייתי כי הסיא וכו' נמטע גמדא דגרא שריא גמדא שמתקשה מותר להציע מתמיהי כן פרש"י בלבד רכיס לסוריס ב כדאתמר התם לגבדין לסוריס מפני שהן שוע ול"ג דשריא מסתע' מפי' לגבוה ויש לומר דלה"ל דשריא לפיולו לגבוה ושם תאמר מאי מייתי מהא גמדא דגרא וכו' והא פירש דקטין מותרין דוקא להציע תמתיו אבל לגבוה לסוריס וי"ל דגבי ה [בגדי כהונה] מייתי שהוא שוע טווי וגו' ואם יש בו מיסור בלאים מדאורייתא ג וכיון שהן לסוריס מן המוכח ס"ל כפיולו קטין לסוריס בלבישה ובהעלאה ד אבל גמדא הינו לגלח דרבנן כדאתמרינן בגמ' (דף סח: ושם) דמלחלוייתא בעינן שיהא שוע טווי וגו' והא דקתמר הלבדים לסוריס מייתי דוקא דרבנן וכיון דרכיס ליכא לסורא לגלח דרבנן אפי' בלבישה בקטן לא גזור והכי ה פורפיוטי"ם שקורין בלאכמו דמזיל"ם שהוא לובשים לפעמים שיש בהן למר יש לומר הואיל ואם עושין קרע קטן מוציאין לותו דרך הקריעה למד מסתם סדין לחבירו שרי אבל אם היו מעשיהן בהן מחיכות קטנות של בגד למר ולמי (ב) שייכא לסורי: **הכי** קאמר **כל שנאותין בחול וכו'.**

ולמי לאתויי תפלין דמשלחין לותן להא לפיולו אם מניח לותן ליכא לסורא אבל לא תני לאתויי סגדל המסומר דולמי יהא לסור לשלחו לאיכא לסורא דרבי אלעזר אמר אפילו לא נעלו לאיכא לסורא דבדבר זה ס (ג) אבל תפלין ו (ג) (נהי דשמת ויום טוב לאו זמן תפילין הן) מכל מקום ליכא לסורא ד להניחן:

היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה וכו' או יושב בבית המדרש וכו'. פרש"י דתרוייהו מיירי בערב שבת דשבת לאו זמן תפילין וכי בא בדרך ושקעה עליו חמה התירו לו להניחם לעיר הואיל ומצינהם כלאחר יד ולפ"ז קשה דל"ק אמאי נקט גבי בא בדרך ושקעה ולגבי יושב בבית המדרש ושקדם היום קין טעמא דתרוייהו שוין לאמאי שני בלישניה לכ"ע ובא בדרך ושקעה מיירי בחול והואיל ושקעה חמה ים לו לסלקן וקמ"ל דלילה לאו זמן תפילין הוא ואם תאמר אי מיירי בחול לאמאי לאו מצית אלא א בקשין וכי הא דאמר רב הונא בריה דרב יהושע ב האי נמטא גמדא דנרש שריא אמר רב פפא ב ערדלין אין בהן משום כלאים אמר רבא הני צררי דפשיטי אין בהם משום כלאים דבזרני יש בהם משום כלאים רב אשי אמר ג אחד זה ואחד זה אין בהן משום כלאים לפי שאין דרך חמום בכך: אבל לא סנדל המסומר: סנדל המסומר מ"ט לא משום מעשה שהיה אמר אביי ד סנדל המסומר אסור לנעלו ומותר לטלטלו אסור לנעלו משום מעשה שהיה ומותר לטלטלו מדקתני אין משלחין דאי ס"ד אסור לטלטלו השתא לטלטולי אסור משלחין מבעיא: ולא מנעל שאינו תפור: פשיטא לא נצרכא דאע"ג דנקיט בסיכי: ר' יהודה אומר אף לא מנעל לבן: תניא ה ו ר' יהודה מתיר בשחור ואוסר בלבן מפני שצריך ביצת הגיר ר' יוסי אוסר בשחור מפני שצריך לצחצחו ולא פליגי ז מר כי אתריה ומר כי אתריה באתריה דמר בשרא לתחת באתריה דמר בשרא לעיל: זה הכלל כל שנאותין בו ביום טוב: רב ששת ח ישרא להו לרבנן לשדודי תפלין ביומא טבא אמר ליה אביי והא אנן תנן כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו הכי קאמר ט כל שנאותין בו בחול משלחין אותו ביום טוב אמר אביי תפלין הואיל ואתו לידן נימא בהו מילתא י היה בא בדרך ותפלין בראשו ושקעה עליו חמה מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו היה יושב בבית המדרש ותפלין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לבית הסמוך לבית המדרש יא לא קשיא הא דלא מנטרא אי דלא מנטרא מאי איריא בראשו אפילו מחתן בארעא נמי דהא תנן יב המוצא תפלין מכניסן זוג זוג לא קשיא הא יג דמנטרא מחמת גבני ומחמת כלבי הא דמנטרא מחמת כלבי ולא מנטרא מחמת גבני מהו דתימא יד רוב לסטים ישראל נינהו ולא מזלזלי בהו קמ"ל:

הדרן עלך ביצה

הדרן עלך ביצה

נקעין. גבגדים קטנין שאין מחממים מותר ליתן עליהן: **נמעת.** לגד שקורין פלנטר"ש בלע"ז: **גמדא.** קשה כמו גמוד מקמני (פסחים דף קיא.) דכר שהוא כוון ונעשה קשה: **דגרא.** מקום: **שריא.** ליתיה בשאילו שאינו מחמם: **ערדילין.** לחיתי בתמוז' הגהות הגהות שרגילין לנעוץ בהן ומושים עליהם עור של תיסים מעובדין תחת קרקעיתן וכנגד העקב של רגל יש עושין לותן של נמר וקורין לותן (ג) נמטי: **אין נפח משוח בלאיים.** דקטין הן: **צרורי דפשיטי אין נפח משוח בלאיים.** דגד כלאים שצרורין בו מעות מותר לתתן בחיקו שהמעות מקטין לותו ואינו מחמם: **דבורי.** שצורר בהם זרעיים: **יש נפח משוח בלאיים.** ומשוח לתתן בתוך חיקו: **לשור נעלו.** ביו"ט: **ומותר לטלטלו.** לכלי הוא: **מעשה שהיה.** בפסכת שבת פרק במה מצה יוצאין (דף ס.): **בסיכי.** יתדות קטנות של עץ. ו"ל תופר שתי תפירות בתמצעו ושתים בראשו ושתים בעקבו: **גילף בגיר.** גיר מין קרקע המשחיר. גילף כל דבר הגלוש ונעשה עב קרוי גילף מטוש"ם בלע"ז: **נלחלחו.** להחליקו כדמפרש לקמיה שבמקומו היו הופכים מקום בשר מבחוץ ומקום שער מבפנים ודרך מקום בשר להיות בו מרטיט וקליפות קליפות: **נלחליה דר' יהודה בשרא נפחא.** לפניס הלכך ס"ל לנלחלחו: **והלכתא הכי הוי.** ותפילין אין נותנין בהן ביו"ט כדאמר בעירובין (דף נו.) יגאו שבתות וימים טובים שהן עומדן לותן: **כל שלותים בו נחוש.** שהוא מתוקן כל צרכו: **משלחין לותו ביום טוב.** להאי ביום טוב דקתני מתני' לאו מלותין דבמריט ולאתויי תפילין אתא דאי נמי מנח להו ביו"ט ליכא לאיסורא. ומיהו סגדל המסומר לא דלא ליתא לדמתא מדאורייתא אלא שוע טווי וגו' והא דקתמר הלבדים לסוריס ב כדאתמר התם לגבדין לסוריס מפני שהן שוע ול"ג דשריא מסתע' מפי' לגבוה ויש לומר דלה"ל דשריא לפיולו לגבוה ושם תאמר מאי מייתי מהא גמדא דגרא שריא גמדא שמתקשה מותר להציע מתמיהי כן פרש"י בלבד רכיס לסוריס ב כדאתמר התם לגבדין לסוריס מפני שהן שוע ול"ג דשריא מסתע' מפי' לגבוה ויש לומר דלה"ל דשריא לפיולו לגבוה ושם תאמר מאי מייתי מהא גמדא דגרא וכו' והא פירש דקטין מותרין דוקא להציע תמתיו אבל לגבוה לסוריס וי"ל דגבי ה [בגדי כהונה] מייתי שהוא שוע טווי וגו' ואם יש בו מיסור בלאים מדאורייתא ג וכיון שהן לסוריס מן המוכח ס"ל כפיולו קטין לסוריס בלבישה ובהעלאה ד אבל גמדא הינו לגלח דרבנן כדאתמרינן בגמ' (דף סח: ושם) דמלחלוייתא בעינן שיהא שוע טווי וגו' והא דקתמר הלבדים לסוריס מייתי דוקא דרבנן וכיון דרכיס ליכא לסורא לגלח דרבנן אפי' בלבישה בקטן לא גזור והכי ה פורפיוטי"ם שקורין בלאכמו דמזיל"ם שהוא לובשים לפעמים שיש בהן למר יש לומר הואיל ואם עושין קרע קטן מוציאין לותו דרך הקריעה למד מסתם סדין לחבירו שרי אבל אם היו מעשיהן בהן מחיכות קטנות של בגד למר ולמי (ב) שייכא לסורי: **הכי** קאמר **כל שנאותין בחול וכו'.**

ולמי לאתויי תפלין דמשלחין לותן להא לפיולו אם מניח לותן ליכא לסורא אבל לא תני לאתויי סגדל המסומר דולמי יהא לסור לשלחו לאיכא לסורא דרבי אלעזר אמר אפילו לא נעלו לאיכא לסורא דבדבר זה ס (ג) אבל תפלין ו (ג) (נהי דשמת ויום טוב לאו זמן תפילין הן) מכל מקום ליכא לסורא ד להניחן:

היה בא בדרך ותפילין בראשו ושקעה עליו חמה וכו' או יושב בבית המדרש וכו'. פרש"י דתרוייהו מיירי בערב שבת דשבת לאו זמן תפילין וכי בא בדרך ושקעה עליו חמה התירו לו להניחם לעיר הואיל ומצינהם כלאחר יד ולפ"ז קשה דל"ק אמאי נקט גבי בא בדרך ושקעה ולגבי יושב בבית המדרש ושקדם היום קין טעמא דתרוייהו שוין לאמאי שני בלישניה לכ"ע ובא בדרך ושקעה מיירי בחול והואיל ושקעה חמה ים לו לסלקן וקמ"ל דלילה לאו זמן תפילין הוא ואם תאמר אי מיירי בחול לאמאי לאו מצית אלא

הדרן עלך ביצה

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה ערדלין וכו' וקורין לותן ערדלין בס"ד: (ב) תוס' סד"ה גלח וכו' נמר ולמי לאסור כל"ל ותיבת שיהא נמחק:

גליון הש"ס

גמרא רבי יהודה מתיר בשחור. עיין בכ"ק דף נט ע"ב תוס' ד"ה דהוה סיים:

לעזי רש"י

פילטר"א. לֶבֶד. מטוש"ש. גושים.

מוסף רש"י

נמטא. לגד, פלנטר"ש בלע"ז, גמדא. קשה, שריא. אין בו משום כלאים, דהעלאה דומיא דלבישה לפיס ביום טוב (יומא סט.). המוצא תפלין. בשבת, בשוק או בדרך (שבת סב.). בשלה במקום שנפלו (ערובין צה.). מכניסן. לעיר ולבית (שם) לעיר דרך מלבוש (שבת סב.). זוג זוג. אחד בראש ואחד בשוק וסיינו זוג, כלרך שנוכנן כאוד, ואחר תמיד ומכניסן זוג אחר זוג עד שיכלו (ערובין שם. וכעי"ז שבת שם).

מוסף תוספות

א. [ן]לבישה והעלאה דהוו דאורייתא אסירי אפילו בקשין. תוס' יומא סט. ד"ה קשן. ב. משום שמא תכרך נימא על בשרו. רשב"ם. ג. דלא מיתסר מדאורייתא אלא שוע טווי וגו' כלומר שיהא הצמר והפשתן כל אחד מהם סרוק וטווי ושזור ואחרי כן מחוברים יחדיו. שיטה. ד. אבל להציעו תחתיו שרי משום דהצעה תחתיו אינה של תורה אלא של דבריהם. רשב"ם. ה. עיי באורך בריטב"א ובשיטה ד"ה וכתב רבינו יצחק. ו. אין ניאותין בהם ביו"ט כדאמר בעירובין (דף צו.) והיו לאות על ידך יצאו שבתות ויו"ט שהן עצמן אות. כ"ץ.